

Ресурсне забезпечення АПК України, його проблеми та шляхи їх вирішення

Чорнодон В.І., Макушинська В.О..

Тернопільський національний економічний університет

Вінницький інститут економіки, Україна

В умовах ринкової економіки, коли виробничі ресурси належать не державі, а конкретному власнику, постає проблема ефективного і раціонального використання ресурсного потенціалу сільського господарства, який в комплексі є сукупністю земельних, матеріальних, трудових, технічних та фінансових ресурсів.

Одним із дієвих шляхів подолання кризових явищ в агропромисловому виробництві в Україні є належна організація його ресурсного забезпечення. Нагальна потреба активізації як теоретичних досліджень, так і практичних кроків у розв'язанні даної проблеми обумовлена вкрай незадовільним рівнем його матеріально-технічної бази.

Матеріально-технічна база сільськогосподарських підприємств є однією з основних складових частин, що визначають ефективність їх функціонування. Порушення системи своєчасної заміни фізично зношених засобів виробництва новими, відсутність фінансових можливостей придбання сільськогосподарської техніки, необхідних запчастин, паливно-мастильних матеріалів призводить до несвоєчасного виконання відповідного обсягу робіт і відповідно до зниження ефективності функціонування підприємств і підвищення витрат на виробництво продукції.

Гострота проблеми матеріально-технічного забезпечення (МТЗ) аграрного виробництва і багатовекторність шляхів вирішення висувають її в ряд провідних у сучасних наукових дослідженнях. Зокрема різні аспекти з питань виробництва та забезпечення сільськогосподарської техніки

досліджують чимало вчених, а саме: Я.К. Білоуська, А.М. Головка, П.А. Денисенка, Г.М. Підлісецького, В.О. Питулька, В.Л. Товстопята, П.Т. Саблук, В.Н. Зіновчук, В.М. Трегобчук, Л.В. Молдаван. Метою даної статті є аналіз дієвості управління ресурсного забезпечення сільськогосподарських підприємств, насамперед сільськогосподарською технікою, і розробка на цій основі пропозицій щодо підвищення ефективності логістичних принципів управління даним процесом в регіоні. Складна ситуація із забезпеченням сільськогосподарських підприємств МТЗ пов'язана з неможливістю оновлення матеріально-технічної бази на підприємствах через високу вартість основних засобів. МТЗ потребують закупівлі заміни нової техніки через давно амортизовану, технічно і морально зношену. При цьому слід відмітити велику диспропорцію цін на матеріально-технічні ресурси та продукцію сільського господарства, що спричинило виникнення неплатоспроможності сільськогосподарських виробників [1].

Досліджуючи ситуацію на ринку матеріально-технічних ресурсів агропромислового комплексу необхідно відзначити досить високий рівень монополізації даної галузі посередницькими структурами, що пропонують здебільшого продукцію закордонних виробників. При цьому сільськогосподарські підприємства одержують продукцію за значно вищою ціною від вихідної ціни заводу-виробника, таким чином основна сума прибутків від їх діяльності переходить до посередницьких структур. В окремих випадках, з огляду на неплатоспроможність сільськогосподарських підприємств, укладаються бартерні угоди на постачання матеріально-технічного забезпечення (за підвищеними цінами) під майбутній урожай (занижені ціни). Безперечно регулювання даної невідповідності, на нашу думку, необхідне за допомогою впровадження ліцензування діяльності посередницьких структур, що допоможе забезпечити високу якість послуг та збільшення надходжень до бюджету.

Ситуація вимагає розгляду ефективних заходів, спрямованих на організацію системи матеріально-технічного забезпечення, пошуку джерел фінансування, впровадження в практику інноваційних моделей розвитку. З метою підвищення ефективності аграрного виробництва необхідно реалізувати комплекс заходів, а саме: поновлення матеріально-технічної бази, створення майнових фондів, підготовка та підвищення професійної кваліфікації, державна фінансова підтримка. Стратегія матеріально-технічного забезпечення агропромислового комплексу до 2011 року повинна спрямовуватися на відтворення та розвиток технічних засобів виробництва на основі національного сільськогосподарського машинобудування. Для досягнення цих показників необхідно створити ефективні економічні механізми, які мають забезпечити вагоме збільшення обсягів інвестицій у технічне переоснащення.

Основними джерелами, яких можуть бути:

- власні кошти сільськогосподарських підприємств, зокрема амортизаційні відрахування, прибуток та спеціальні заощадження, спрямовані на конкретні завдання;
- державні дотації сільськогосподарським товаровиробникам на придбання техніки шляхом компенсації їм частини вартості обладнання;
- кошти фінансових лізингових фондів, створених за участю державного та місцевого бюджетів, заводів-виробників техніки і сервісних технічних центрів, інвесторів [3].

Основним джерелом коштів на придбання техніки мають бути власні кошти підприємств. Держава законодавчими та економічними важелями буде сприяти залученню до лізингової діяльності банків, спеціалізованих фінансових організацій, виробників техніки. На шляху технічних засобів від виробника до споживача передбачається якомога менше посередників. Розширення вторинного ринку дасть можливість збільшити пропозицію

технічних засобів та забезпечити попит споживачів, що не мають достатніх коштів на придбання дорогих нових машин.

За розрахунками фахівців, така політика зумовить прибутковість сільськогосподарського виробництва, агроформування отримають додатково 3 млрд. грн. прибутків, а його рентабельність прогнозується на рівні 15 %. [4] Перспективними напрямками реалізації принципів управління ресурсним забезпеченням аграріїв на регіональному рівні можуть бути:

- впровадження заводами-виробниками системи знижок з ціни в залежності від набору ціноутворюючих чинників;
- недопущення необґрунтованого зростання цін на пально-мастильні матеріали, особливо в період найбільшого напруження сільськогосподарських робіт;
- розширення обсягів поставки матеріально-технічних ресурсів на умовах товарного кредиту, зокрема, під заставу майбутнього врожаю;
- розвиток лізингових операцій [2].

Отже, першочерговою метою кожного сільськогосподарського підприємства є забезпечення необхідною кількістю матеріально-технічних ресурсів, оскільки в сільському господарстві неможливо досягти високих результатів без дотримання всіх технологічних строків обробітку ґрунту, внесених встановлених норм мінеральних та органічних добрив, засобів захисту рослин, тобто без потужної матеріально-технічної бази. Проблеми сільськогосподарських підприємств є надзвичайно багатоплановими у напрямку матеріально-технічного забезпечення. Тільки системний підхід охоплює всі аспекти технічного удосконалення роботи сільгоспвиробників як одне ціле і здатний забезпечити нормальне функціонування агропромислового комплексу.

Список використаних джерел:

1. Білоусько Я.К., Денисенко П.А., Питулько П.А., Головко А.М. Перспективи розвитку технічного забезпечення аграрного виробництва// Економіка АПК. – 2004, № 1 – С. 22-26.
2. Білоусько Я.К., Питулько В.О., Товстопят В.Л. Державна підтримка техніко-технологічного забезпечення аграрного виробництва// Економіка АПК. – 2005, № 5. – С. 30-35.
3. Джупина Ю.І. Ринок матеріально-технічних засобів агропромислового комплексу України// Економіка АПК. – 2004, № 11. – С. 126-130.
4. Кириленко І.Г., Бойко М.Ф. Кадрове забезпечення АПК – складова аграрних реформ// Економіка АПК. – 2004, № 11. – С. 12-18.